

APPELL

Utgitt av: Norsk Folkehjelp • www.folkehjelp.no • 4/2025

Den fantastiske frivilligheten

Side 14

APPELL

*Tidligere Melding, Helsa, Helse Miljø
Trivsel, Norsk Folkehjelp og Magasinet
Norsk Folkehjelp*

Utgiver: Norsk Folkehjelp
Nr.4, 2025. Årgang 85

Postadresse:
Postboks 8844 Youngstorget
0028 OSLO

Besøksadresse:
Norsk Folkehjelp
Stortorvet 10, Oslo

Telefon: 22 03 77 00

Internett: www.folkehjelp.no

Redaktør: Torunn Aaslund
E-post: taa@npaid.org

Medarbeidere dette nummer:
Sissel Fantoft, Ellen Jarli, Ida Kroksæter,
Ketil S. Grønnestad, Alf Bergin, Johanne
Hovland, Lars Ovlien, Kirsti Knudsen,
Werner Juvik.

Grafisk utforming: LO Media
Trykk: Ålgård Offset AS, Ålgård
Opplag: 30 262

ISSN 0804-7758

Annonsekontakt:
Arild Halsne, tlf.: 915 90 578
E-post: arild@hrme.no

Redaksjon avsluttet: 28. november

Signerte artikler gir ikke nødvendigvis
uttrykk for Norsk Folkehjelps syn.

Ønsker du å bli medlem? Kontakt oss
på telefon 22 03 77 00, eller besøk
oss på www.folkehjelp.no

Norsk
Folkehjelp

Fagpressen
Opplagskontrollert

LEDER

Vi legger om Appell

Jeg er ekstra stolt av utgaven du holder i hendene nå. For bare en måned siden trodde vi at temaet skulle være Ukraina, men de planene lot seg ikke realisere. I siste liten kastet vi oss rundt og valgte å vise fram mangfoldet i medlemsaktivitetene våre – og resultatet ble et nummer fylt med gode og engasjerende saker fra land og strand rundt.

Samtidig er det et visst vemod forbundet med dette nummeret. Det er nemlig den siste utgaven i den formen bladet har hatt i over 30 år, da bladet skiftet navn fra Magasinet Norsk Folkehjelp til Appell. Kostnadene for papir og distribusjon gjør det umulig å fortsette som før. Vi må tenke nytt – og satser derfor mer på den digitale utgaven, samtidig som vi reduserer antall papirutgaver.

Fra neste år kommer Appell ut bare to ganger i året, i mars og oktober. Til gjengjeld øker vi sidetallet fra 36 til 44 sider, slik at vi får plass til flere gode historier. Opplaget øker fra 30 000 til 40 000 eksemplarer, og mellom papirutgavene vil vi publisere flere saker direkte på nett.

Selv om det er litt vemodig å ta farvel med tradisjonen, er det også en spennende utvikling vi står overfor. Vi får mer tid til å finne de sterke historiene – og kanskje når vi ut til nye lesere? I en tid der alt skal være raskt og lett fordøyelig, trenger vi mer enn noen gang medier som gir rom for fordypning, innsikt og helhet. Vi gleder oss til fortsatt å vise bredden i Norsk Folkehjelps arbeid, både hjemme og ute.

Jeg håper du liker denne utgaven og blir med oss videre – også på nett:
<https://folkehjelp.no/appell>

Torunn Aaslund
Torunn Aaslund
Redaktør

INNHold

FØLG NORSK FOLKEHJELP

Tema: Den fantastiske frivilligheten. FOTO: IDA KROKSÆTER

AKTUELT

- 04** Palestina – folkemordet fortsetter
- 08** Sudan: Unge frihetskjemper i frontlinja
- 12** På vei mot kollaps

TEMA: FRIVILLIGHET

- 14** Portrett: Maria Louise Hundeide Godoy
- 18** Frivillig innsats i Norges største pasientflytting
- 22** Raymond Johansen besøker Innlandet
- 24** Haukeland – Medisinstudenter som brenner for beredskap
- 26** Kongsvinger – Uten frivillige er integrering vanskelig
- 28** Pepperkakehusverksted i Fredrikstad

FASTE ANNONSER

- 33** Støtteannonser
- 34** Støtteannonser fra lokale klubber og foreninger
- 35** Hovedsamarbeidspartnere og regionskontorer

Forsidebilde:

Maria Louise Hundeidet Godoy er leder for Norsk Folkehjelps Solidaritetsungdom. Målet hennes er å gjøre verden til et bedre sted.

FOTO: ELLEN JARLI

↑ Partnerskapet mellom Norsk Folkehjelp og Fagforbundet, som gjennom samarbeid med palestinske organisasjoner støtter bønder og fiskere både i Gaza og på Vestbredden, gjør det mulig å forsvare bøndernes rett til å ha tilgang til sitt eget land.

– Folkemordet fortsetter

Den skjøre våpenhvilen i Gaza har kanskje redusert bombeangrepene, men Israels plan om å fordrive palestinerne fra deres hjem pågår med full styrke, både i Gaza og på Vestbredden.

Tekst: Sissel Fantoft
Foto: Ellen Jarli

Fuad Abu Saif er en palestinsk aktivist og samfunnsleder som jobber med spørsmål om landrettigheter og matsuverenitet. Han besøkte nylig Norge på invitasjon fra Fagforbundet for å tale på deres landsmøte.

– Jeg reiste fra Palestina et par uker etter at Hamas og Israel signerte våpenhvileavta-

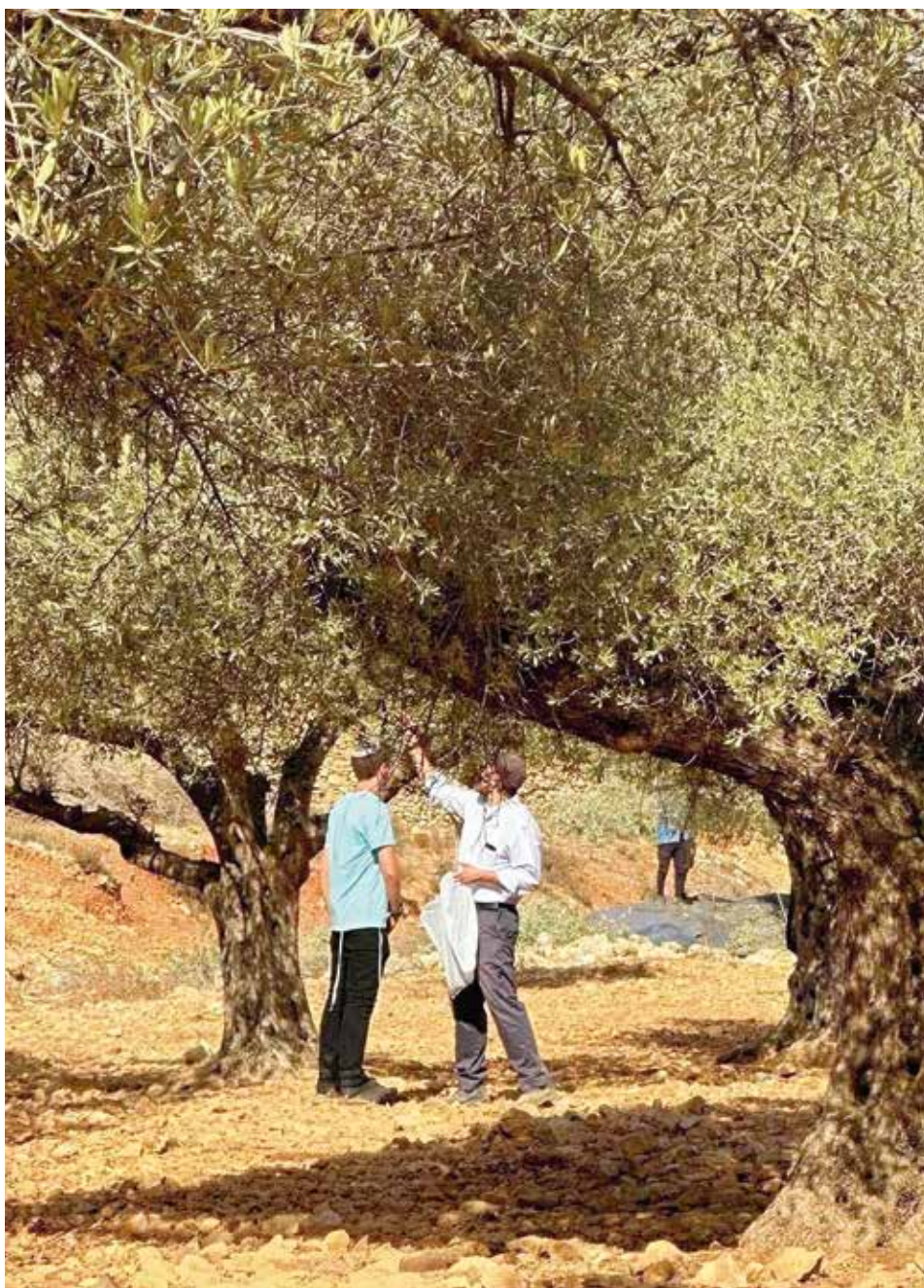
len om Gaza. Den er svært skjør, og vi visste at den ikke ville bli permanent. Likevel håpet vi at den kunne stanse dette folkemordet. Men kort tid etter drepte israelske styrker hundre palestinere på tolv timer – 22 av dem barn, de fleste mens de sov i husene sine. Det er hinsides enhver fatteevne, fastslår han.

– Selv om bombingene kanskje har endret karakter, så fortsetter folkemordet – mennesker dør hver eneste dag. Det finnes ingen

behandling, ingen fungerende sykehus og ingen hjelp. Israel omtaler situasjonen som om den er under kontroll eller i ferd med å forbedres, men dette er bare ord, for ingenting endrer seg i virkeligheten, legger han til.

Abu Saif beskriver angrepene mot hus, sivile bygninger og jordbruksområder som systematiske.

– Det som skjer i Gaza er ikke en krig – i krig finnes det regler, men i Gaza treffer 99

↑ Bosettere stjeler oliven fra Jinsafuts, nær Qalqilya, og raner de palestinske bøndernes avling.

FOTO: PFU

prosent av bombene boliger og sivile mål. Derfor har mer enn 20 000 palestinske barn og 17 000 kvinner blitt drept. Selv om kampene stopper, vil folkemordet fortsette, fordi nesten 200 000 mennesker er skadet – 50 000 av dem alvorlig uten mulighet for behandling. Vi snakker om en befolkning som holdes fanget uten medisinsk hjelp, uten vann, uten mat, uten trygghet. Og det er et politisk valg å la mennesker dø slik, understreker han.

Stort fengsel. Selv om verdens oppmerksomhet har vært rettet mot Gaza siden 7. oktober 2023, minner Fuad Abu Saif om at historien er mye eldre.

– Innbyggerne i Gaza har levd under umenneskelige forhold i flere tiår. Det som skjedde 7. oktober var kulminasjonen av mer enn sytti år med press, vold, okkupasjon og fravær av helt grunnleggende rettigheter. På Vestbredden blir palestinere forfulgt selv om Hamas ikke er til stede der. Rundt tusen palestinere

ble drept hvert år før 7. oktober, mange av dem barn. Bosettere og soldater skaper et konstant press, og de gjør det med politisk og militær støtte, sier han.

Abu Saif understreker at Vestbredden står sentralt i det han kaller Israels langsiktige strategi.

– Det virkelige prosjektet for israelerne er ikke Gaza. De har hatt øynene rettet mot Vestbredden helt siden Oslo-avtalen ble signert i 1993. Den avtalen skulle gi oss en uavhengig stat innen 1998, men det motsatte skjedde. Antallet bosettere er nesten tido- blet, og i dag bor mer enn én million bosettere på Vestbredden. Målet er å fordrive palestin-erne og utvide bosettingene. Vestbredden er nå splittet opp av kontrollposter, og pales- tinerne lever som i et stort fengsel, presset ned i små enklaver uten bevegelsesfrihet og tilgang til egne ressurser, forteller han.

Han peker særlig på vannressursene.

– Vestbredden er rik på vann, men pales- tinerne har tilgang til mindre enn fem prosent. Oliventrær og jordbruk tørker bort mens de israelske bosettingene like ved har grønne marker og svømmebassenger. Ressursene ligger under føttene våre, men vi får ikke bruke dem. Palestinske kvinner tvinges til å gå mange kilometer for å hente vann til barna sine, sier han.

Solidaritet i praksis. Oliventrær har alltid hatt en sentral plass i palestinsk liv, både som næringsgrunnlag og som symbol på historie, tradisjon og familie.

– Mange av trærne er flere hundre år gamle, plantet av fedre og bestefedre. Derfor er det så smertefullt å se bosetterne hogge dem ned, brenne dem eller stjele dem. Jeg kommer selv fra en olivengård på Vestbred- den, og min familie hadde tidligere rundt ti hektar land. Nå har vi mindre enn én – resten er konfiskert av bosettere. De fleste palestin- ske bønder opplever det samme, sier han.

Noen ganger lar bosetterne ett enkelt oliventre stå igjen.

– Det er en beskjed til den palestinske bonden – det vet hvor smertefullt det er for oss å se at trærne kuttes ned. Det er ikke bare oliventrærne som forsvinner, det er vår his- torie og kultur, påpeker han.

Midt i den dystre situasjonen for palesti- nerne gir bølger av internasjonal solidaritet et glimt av håp.

– Folk over hele verden protesterer og →

↑ *Fuad Abu Saif forteller at han selv kommer fra en olivengård på Vestbredden. Familien hadde tidligere rundt ti hektar land. Nå har de mindre enn én – resten er konfiskert av bosettere.*

demonstrerer fordi de ser urettferdigheten. Frivillige fra hele verden kommer for å stå side om side med palestinske bønder på Vestbredden. Rundt 150 internasjonale frivillige har kommet for å bidra under oliveninnhøstingen. Flere har blitt deportert, men de kommer likevel. Dette er ikke lenger bare ord

på sosiale medier, men solidaritet i praksis, påpeker han.

Han framhever også betydningen av den yngre generasjonens oppmerksomhet og kritiske blikk:

– Rundt sytti prosent av dem tror på palestinske rettigheter og aksepterer ikke lenger

↑ *Til tross for bosetterangrep fortsetter bøndene i Salf*

den israelske historiefortellingen som har dominert i flere tiår, fordi de vet at den er bygget på løgner, sier han.

Folkemordets stillhet. Norsk Folkehjelp og Fagforbundet samarbeider med palestinske organisasjoner for å støtte bønder og fiskere både i Gaza og på Vestbredden.

– Slike partnerskap gjør det mulig å forsvare bøndenes rett til å ha tilgang til sitt eget land og gi juridisk bistand når israelere og bosettere angriper dem, konfiskerer jord eller utsteder riveordre. Det er med på å styrke palestinerne utholdenhet og deres

et på Vestbredden å høste oliven mens de klamrer seg til landet sitt. FOTO: PFU

mulighet til å bli værende. På Vestbredden er det forbudt å bore brønner, men prosjekter for å samle regnvann gir lokalbefolkningen tilgang til vann, forteller han.

Den politiske dimensjonen er også viktig.

– Fagforbundet kan presse norske myndigheter. Norge må legge press på Israel for å stanse folkemordet, endre politikken og stoppe norsk medvirkning gjennom selskaper som fortsatt støtter den israelske hæren, sier han.

Bosettingsmilitserne beskriver han som en integrert del av okkupasjonen.

– Bosetterne er ikke sivile. De er en del av

okkupasjonsmaskineriet. De angriper palestinske familier som prøver å høste oliven. De brenner trærne våre, stjeler landet vårt og skyter på bønder med full immunitet. Dette er en del av det vi kaller folkemordets stillhet – en kontinuerlig prosess for å utslette et folk fra sitt land. Verden satte en gang foten ned for apartheidregimets representanter fra Sør-Afrika. Det må skje igjen. Bosettermilitserne må kriminaliseres og nektes innreise til Norge og Europa, sier Abu Saif.

18. september var det ett år siden FN vedtok en resolusjon som sa at Israel må avslutte okkupasjonen av Gaza, som Den internasjonale

domstolen slo fast er ulovlig.

– Okkupasjon gir palestinerne rett til motstand med alle legitime midler. Det er en rettighet garantert av FN-pakten og internasjonale konvensjoner. Den virkelige terroren er bombing av sykehus, utsulting av barn og utslettelsen av hjemlandet vårt. Internasjonale sanksjoner og boikott må innføres til okkupasjonen og apartheidregimet avsluttes. Palestinerne vil bare leve i frihet, som alle andre. Det vi ber om, er ikke annet enn våre grunnleggende rettigheter, fastslår han.

Ungdommene i Emergency Response Room (ERR) satte sine egne liv i fare for å hjelpe befolkningen i den brutale borgerkrigen i Sudan. Gjennom et organisert nødhjelpsnettverk tok de ansvaret for matleveranser, evakuering av befolkningen og drift av sykehus mens krigen herjet som verst. Nå kommer noen av ungdommene til Norge for å motta Raftoprisen for sin heltemodige innsats.

Tekst og foto: Johanne Hovland

Da borgerkrigen brøt ut i Sudan i 2023, forlot mange av de internasjonale hjelpeorganisasjonene, FN, ambassader og andre organisasjoner umiddelbart landet. Igjen stod en lokalbefolkning med et skrikende behov for akutt nødhjelp. Det var mangel på mat, vann, strøm og medisiner, og millioner av mennesker ble rammet av en humanitær krise.

På grunn av de brutale kampene mellom den sudanske hæren (SAF) og den paramilitære gruppen Rapid Support Forces (RSF) – begge anklaget for alvorlige overgrep – fantes det ingen trygge alternativer for befolkningen. Det var farlig å flykte, og farlig å bli.

Ungdomsnettverk startet nødhjelp. Mohammed Murkaz (27) er en av de unge aktivistene bak ERR, som ble startet av sivilbefolkningen da borgerkrigen brøt ut. Tidligere var store deler av nettverket allerede operativt som en solidarisk folkebevegelse. Revolusjonen i 2019, som endte med at den sittende diktatoren Omar al-Bashir måtte gå av, samlet mange av spesielt den unge generasjonen til en felles politisk kamp: Demokrati for Sudans framtid.

– Vi organiserte oss raskt for å legge en plan for hvordan vi kunne hjelpe. Jeg kjente flere ungdommer som hadde dannet solidariske nettverk under revolusjonen i 2019. Vi startet en dugnad i Khartoum som spredte seg over hele landet, forteller Mohammed.

I dag er han bosatt i Nairobi. Men før han flyktet hit, kjempet han en heltemodig kamp i Sudans hovedstad Khartoum. Sammen med

de andre ungdommene i ERR bistod han med nødhjelp, evakuering, mat og vann til folk som trengte humanitær hjelp.

Forhandlet med væpnede geriljagrupeer. I en hverdag med daglige strømbrytninger, varierende internettdækning og mangel på matvarer, klarte nettverket mot alle odds å opprettholde sin iverdige innsats.

← Mohammed Murkaz (t.v.) og Mohammed Adam drev livsviktig humanitært arbeid gjennom nettverket Emergency Response Room under borgerkrigen i Sudan. De driftet sykehus, delte ut mat og evakuerte sivilbefolkningen. Nå har de flyktet til Nairobi, der de fortsetter engasjementet i Sudanese Youth Network som er støttet av Norsk Folkehjelp. FOTO: JOHANNE HOVLAND

Raftoprisen

- Raftostiftelsen deles ut hvert år til personer eller organisasjoner som arbeider for å fremme menneskerettighetene.
- Raftoprisen setter søkelyset på menneskerettighetsbrudd og menneskerettighetsforkjempere som fortjener verdens oppmerksomhet.
- Prisen deles ut i november i Bergen hvert år, der prismottakerne mottar et diplom og en sjekk på 20 000 USD.
- Mer enn 30 personer fra hele verden har mottatt Raftoprisen. Blant dem er menneskerettighetsforkjempere, klimaaktivister og LHBTI-aktivister.
- Raftoprisen 2025 går til Emergency Response Room i Sudan for deres humanitære innsats i borgerkrigen.

KILDE: [HTTPS://WWW.RAFTO.NO/](https://www.rafto.no/)

– Vi koordinerte frivillige for å drifte sykehusene og dele ut medisiner. Vi lærte oss å bandasjere sår, hjelpe skadde og gi nødhjelp. Vi lagde stasjoner med matkjøkken og utlevering av matvarer, sier Mohammed.

Han forteller om hvordan sikkerhetssituasjonen forverret seg på bakken. RSF-militsen truet og drepte sivile, og det var daglige angrep i områdene rundt dem. RFS-

militsen tok kontroll over grenseoverganger, bygninger og boliger. De truet også med å overta sykehusene, og stjal ambulanser for å bruke bilene selv.

– Jeg måtte selv forhandle med RFS for å få lov til å gi sekker med mel til befolkningen. Vi prøvde så godt vi kunne å fordele og forflytte matvarer og vann fra område til område. Det var et umenneskelig press, og

hver gang vi forlot sykehuset satte vi oss selv i fare. Men vi ville ikke la oss stoppe, for det var et akutt behov for hjelp, sier Mohammed.

Han forteller at den sudanske dugnadsånden, som på folkemunne kalles «nafir», står sterkt i befolkningen. Det er en fellesskapskultur for å hjelpe, der «community first» virkelig gjelder.

– På tross av krigssituasjonen, klarte vi å →

nå fram til mange med nødhjelp. Ikke takket være teknologi eller avanserte systemer, men fordi solidaritetskulturen står sterkt.

Lys i mørket. Norsk Folkehjelp har siden 2022 støttet flere av gratsrotnettverkene i Sudan som er ledet av ungdom og kvinner. I dag støtter Norsk Folkehjelp både Emergency Response Room og Sudanese Youth Network, som er et ungdomsnettverk bestående av unge flyktninger fra Sudan som er bosatt i blant annet Uganda, Kenya, Egypt og Etiopia. Gjennom ukentlige møter beholder de engasjementet for hjemlandet, og deler tanker og erfaringer fra tilværelsen i sine nye land.

Landdirektør for Sudan i Norsk Folkehjelp, Michelle D'Arcy, sier ungdomsnettverket har spilt en sentral rolle i å bidra til å dempe den humanitære krisen i Sudan. Samtidig spiller de også en viktig rolle for landets politiske framtid.

– De unge menneskene som var aktive i revolusjonen i 2019 protesterte for å få et demokratisk styresett. De vil noe for landet sitt, og bærer et stort ansvar på sine skuldre. Deres innsats på bakken har reddet mange liv. Samtidig er det givende å se hvilken utvikling de har hatt disse årene. De startet med protester i gatene, videreutviklet seg enormt gjennom det humanitære arbeidet, og sitter nå i møter med EU-delegasjoner og FN i landene de har flyktet til, sier hun.

Verdens verste humanitære krise. Likevel er det ikke til å komme bort i fra at situasjonen i Sudan fortsatt i høyeste grad er akutt og dramatisk. Det er ikke uten grunn at borgerkrigen blir kalt verdens verste humanitære krise. Ferske FN-tall viser at 30 millioner mennesker, mer enn halvparten av landets befolkning, trenger humanitær bistand, mens 25 millioner står i fare for akutt matusikkerhet.

I løpet av krigen har mer enn 150 000 mennesker blitt drept. 12 millioner mennesker har flyktet fra hjemmene sine. Mange er internt fordrevne, andre har flyktet til nabolandene i regionen.

I slutten av oktober forverret situasjonen seg ytterligere. Det er rapportert at RFS-militsen har drept over 1500 mennesker og utført omfattende seksualisert vold mot kvinner og under kampene for å ta kontroll over byen el-Fasher i Darfur, der opphavet til mye av den komplekse konflikten startet allerede i begynnelsen av 2000-tallet.

↑ 650 000 flyktninger fra El Fasher har kommet til den lille byen Tawilla, der frivillige fra ERR organiserer

Fem hjelpearbeidere fra Røde Kors ble også drept av militære styrker. De væpnede gruppene på begge sider av konflikten forhindrer viktig nødhjelpsarbeid og gjør det vanskelig for internasjonale organisasjoner å opprettholde det livsviktige humanitære arbeidet.

Samler ulike etniske grupper. Mohammeds familie hadde allerede flyktet til Saudi-Arabia da krigen brøt ut. I oktober 2023 kom han selv til Nairobi etter seks måneders innsats med humanitært arbeid. Nå er han aktiv i ungdomsnettverket Sudanese Youth Network.

↑ Ungdommer fra Kassala Emergency Response Rooms pakker mat som skal deles ut til mennesker på flukt. FOTO: NORSK FOLKEHJELP

utdeling av mat og drikke. FOTO: NORSK FOLKEHJELP

– Vi arbeider for fellesskap og fred. En av måtene vi gjør det på, er å prøve å forene de ulike etniske gruppene i Sudan og dempe motsetningene som har vært opphavet til mye av konflikten. Vi jobber aktivt for at vi skal ha en felles front for demokrati, sier Mohamed, som forteller at de bruker kunst og musikk som et viktig virkemiddel til å samle folk på tvers av etnisk tilhørighet. Men han frykter at det er langt fram til et fredelig Sudan.

– Vi som er en ung generasjon må kjempe nå, slik at neste generasjon kan få et fredelig samfunn. Og vi må prøve å forhindre at de barna som vokser opp nå blir rekruttert til geriljaen, sier Mohammed.

↑ Raftoprisen 2025 ble delt ut på Ole Bull Scene i Bergen til den sudanske organisasjon Emergency Response Rooms (ERR). FOTO: SILJE KATRINE ROBINSON / NTB

Veien videre. For å kunne komme videre i kampen for en fredelig utvikling i landet med «verdens mest glemte konflikt», trengs det et bredt engasjement fra både grasrotorganisasjoner, internasjonalt hjelpekorps, diplomati og FN framover, understreker landdirektør Michelle D'Arcy.

– Land som Norge må bruke diplomatisk press for å sørge for at denne konflikten ikke sprer seg ytterligere i regionen. Sudan trenger hjelp fra verdenssamfunnet til å arrangere fredsforhandlinger. Samtidig er det et akutt behov for humanitær hjelp. Konflikten trenger også langt mer medieomtale enn det den får i dag for å skape global oppmerksomhet om de forferdelige massakrene og forholdene befolkningen lever under, sier hun.

I tillegg til å bidra med humanitær hjelp, har Michelle D'Arcy tro på at det nytter å støtte langsiktig demokratisk arbeid, som arbeidet til ungdomsnettverket Sudanese Youth Network.

– Å støtte ungdomsnettverk med kapasitetsbygging, opplæring i påvirkningsarbeid og finansiering kan styrke deres rolle som fredsbyggere i framtida, avslutter hun.

↑ Emergency Response Room er tildelt Rafotprisen for sitt humanitære arbeid under borgerkrigen i Sudan. – Vi har en dugnadskultur i Sudan som står veldig sterkt i befolkningen. For oss var det ikke et alternativ å ikke hjelpe når krigen brøt ut, sier Mohammed Murkaz. FOTO: ELLEN JARLI

På vei mot kollaps

Gjennom å studere menneskets historie konkluderer dr. Luke Kemp ved University of Cambridge med at konsentrasjon av makt hos en liten elite er oppskriften på samfunnskollaps. Motgiften er demokrati, menneskelighet og likhet.

Tekst og foto: Sissel Fantoft

Luke Kemp kommer opprinnelig fra Australia, men har de siste årene bodd i England, hvor han er ansatt ved Center for the Study of Accidental Risk (CSER) ved universitetet i Cambridge. De siste sju årene har han jobbet med boka *Goliath's Curse*, hvor han gjennom å studere tusenvis av år med sivilisasjon forsøker å forstå hvor verden er på vei.

– Mange som forsøker å spå framtida fokuserer på spekulative teknologier, KI og konstruerte pandemier. For meg er det rart å ignorere kunnskapen om hvordan tidligere samfunn har håndtert kriser og katastrofer, og hvordan de har falt fra hverandre, sier han.

Kemp startet med å se på masseutryddelser og hvordan tidligere menneskearter døde ut, før han systematisk tok for seg historiske samfunnskollaps.

– Jeg kaller det en historisk obduksjon av hvordan stater, samfunn, imperier og kongedømmer gjennom menneskets historie har falt sammen, sier han.

Økt ulikhet. Kems hovedfunn er at formuesulikhet er den største driveren av samfunnskollaps gjennom historien.

– Tidlige bondesamfunn, for eksempel, bosetter seg i et område, ekspanderer, og kollaps ofte dramatisk. Ikke fordi de blir større, men fordi de blir mer ulike. Etter hvert som ulikheten øker, begynner man å se tegn på en eliteklasse og bevis på krigføring og vold, forteller han.

Det aller første dokumenterte eksemplet på krigføring skjer i Mesopotamia rundt år 5600 fvt.

– Krigene handlet om ressurser som korn, som kunne stjeles og lagres. Menneskets historie er egentlig en lang fortelling omorganisert kriminalitet, påpeker han.

I arbeidet med boka laget Kemp en database for å finne ut hva som er de beste esti-

matene for når stater ble dannet og når de opphørte.

– En fellesnevner for alle store kollaps, fra tidlige bondesamfunn til imperier som Vestromerriket og Han-dynastiet, er at ulikheten øker før de kollaps. Ulikhet medfører dominoeffekter som vold, press på ressurser og korrupsjon, sier han.

Kemp mener at varsellampene bør lyse kraftig når vi ser på dagens verdenssituasjon:

– Vestlige samfunn blir mer polariserte, folk mister tilliten til offentlige institusjoner, og mange land opplever en demokratisk tilbakegang. Donald Trump er en milliardær som ble hjulpet til makta av verdens rikeste mann, Elon Musk. Disse rike menneskene er hoveddriverne for at USA er i ferd med å bli autoritær. Dette kommer i økende grad til å skjje flere steder, sier han.

Forsiktig optimist. Luke Kemp trekker fram den skandinaviske sosialdemokratiske modellen som et usedvanlig lyspunkt i historien.

– Historisk sett har de fleste stater vært utvinningsorienterte, rovdyraktige og autoritære, og jeg tror dessverre at vi driver tilbake mot den normen, sier han.

Arbeidet med boka har gjort ham mer pessimistisk med tanke på framtida, men mer optimistisk med tanke på mennesker.

– I katastrofer som terrorangrep, jordskjelv eller tsunami har folk en tendens til å være altruistiske, flinke til å organisere seg og ganske anstendige og snille. Historien viser at mennesker ikke er spesielt voldelige, og viktigst av alt – vi er også demokratiske, poengterer han.

Kemp er overbevist om at det er mulig for mennesker å omorganisere samfunnsutviklingen.

– De fleste tror at vi kan splitte atomet og kolonisere Mars, men av en eller annen grunn kan vi ikke stoppe våpenkapløp eller drive demokrati i stor skala. Vi har blitt overbevist

av et lite antall mennesker med interesser som er veldig forskjellige fra gjennomsnittspersonen om at dette er umulig. Men det er definitivt mulig – vi må bare ta tilbake fantasien og framtida vår, sier han, og trekker fram fire grunner som bidrar til hans optimisme:

1. Mennesker er i hovedsak gode, og har evnen til å organisere seg langt bedre enn vi gjør i dag. Vi kan drive demokrati i stor skala og samarbeide effektivt.
2. Vi har nå en betydelig forståelse av historien, og kan lære av tidligere feil for å handle klokere i dag.
3. Moderne teknologi gir oss muligheten til å styrke demokratiet og gjøre beslutningsprosesser mer inkluderende og effektive.
4. Å bygge en tryggere og mer robust verden er samtidig å skape et mer rettferdig, rimelig og generelt bedre samfunn.

Grov utnyttelse. Eksistensiell risiko er faktorer som kan resultere i alt fra at mer enn ti prosent av verdens befolkning går tapt til total samfunnskollaps og potensielt menneskelig utryddelse.

– Vi snakker om et ganske lite antall trusler med svært alvorlige konsekvenser, som ekstreme klimaendringer, storskala atomkrig og konstruerte pandemier, drapsroboter og avanserte KI-systemer. Alt dette er faktisk koblet sammen av ulikhet – av et enkelt, økonomisk utnyttende system, sier Kemp.

Han bruker kobolt som et eksempel:

– Kobolt brukes i alt fra drapsroboter og droner til store språkmodeller og batterier i telefoner og biler. Om lag 70 prosent av den globale koboltforsyningen kommer fra Den demokratiske republikken Kongo, der arbeidet ofte foregår under forferdelige forhold. Mange av gruvearbeiderne er barn, tunnelkollaps skjer jevnlig, og arbeidere blir drept eller lammet, uten kompensasjon eller helsetjenester, sier han.

Koboltens betydning strekker seg også

↑ Luke Kemp har skrevet boka «Goliath's Curse» der han kombinerer historie, politikk og risikoanalyse for å gjøre det han kaller en «historisk obduksjon» av hvordan sivilisasjoner faller sammen.

tilbake i historien. Under Manhattan-prosjektet på 1940-tallet, som utviklet verdens første atomvåpen, kom nesten to tredeler av uranet fra gruva Shinkolobwe i Kongo. Gruva har fått sitt navn etter et lokalt eple som gir brannså, fordi arbeiderne der ofte ble rammet av stråleskader.

– Det er vanskelig å utvikle avanserte KI-modeller eller sofistikerte roboter uten billig kobolt. De fleste globale katastrofale risikoer, fra atomvåpen til klimaendringer, hviler derfor på økonomisk utnyttelse, fastslår han.

Større mål. Luke Kemp har også tidligere besøkt Norge på invitasjon fra Norsk Folkehjelp. I fjor deltok han på NukeEXPO, en kon-

feranse om effektene av atomvåpen, og også denne gangen deltok han i flere debatter med temaer som atomvinter, hva som er konsekvensene av atomvåpen for global finans, og hva dette betyr når Oljefondet skal revurdere sine etiske retningslinjer.

– Det påfallende ved alle disse debattene er fraværet av politikere. Mangelen på interesse for atomvåpen er merkelig. Vi lever i en verden hvor ni land sitter på makt til å eliminere menneskeheten, og ingen av dem har utviklet sin atomvåpenpolitikk på et demokratisk grunnlag, sier han.

Kemp mener at det samme skjer i Norge nå, når finansminister Jens Stoltenberg argumenterer for at Oljefondet bør revurdere sine

etiske retningslinjer og åpne for å investere i atomvåpenindustrien.

– Det er umulig å ikke tenke at hans mangeårige rolle som generalsekretær i NATO påvirker hans meninger. Det er det norske folket som eier naturressursene, og beslutningene om hvordan profitten skal brukes bør tas av dem. Jeg tror at hvis folket fikk god informasjon om konsekvensene av atomkrig, ville de kommet til motsatt konklusjon, påpeker han.

– Norges investeringer bør ikke omfatte våpen som bryter med humanitærretten, som dreper både stridende og sivile – og som i verste fall kan ta livet av milliarder gjennom effektene av en atomvinter. Avskrekking har aldri fungert. Å investere i atomvåpen gjør ikke et land tryggere – det gjør det til et større mål og knytter det tettere til et globalt atomkompleks med enorme risikoer, legger han til.

Dør i mørket. Norsk Folkehjelp ble grunnlagt av fagbevegelsen, som på mange måter er basert på balansering av makt.

– Det handler først og fremst om maktlikhet, både når det gjelder rikdom, men også forhandlingsmakt mellom arbeidere og arbeidsgivere, kapitalister og gjennomsnittspersonen. Velferdsstaten er resultatet av fagbevegelsens innsats, og en seier for maktutjevning. Dessverre blir disse bragdene nå gradvis undergravd, hevder Kemp.

For å motvirke dette må beslutningsprosessene fram i lyset, for eksempel gjennom deliberativt demokrati, hvor politiske avgjørelser tas etter grundige diskusjoner og drøftinger, i stedet for kun ved stemmegiving.

– Demokrati dør i mørket. Dagens globale sivilisasjon er dypt sammenkoblet og ulik, og kan føre til den verste samfunnskollapsen i historien. Trusselen kommer fra ledere som er ganske høyt plassert i den mørke triaden – narsissisme, psykopati og machiavellisme. Disse har en tendens til å være overrepresentert i maktposisjoner. Både Trump, Putin og Xi Jinping har tilgang til atomvåpen – er det en posisjon vi ønsker å være i, spør han.

Kemp har et klart råd til sitt publikum, enten de er lesere av boka eller studentene på forelesningene hans:

– «Don't be a dick!» Hvis du vil redde verden, er det første steget å slutte å ødelegge den.

– Jeg vil gjøre verden til et litt bedre sted

Leder for Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom, Maria Louise Hundeide Godoy (22), vil løfte unge stemmer i kampen for solidaritet, antirasisme og demokrati. Engasjementet hennes begynte tidlig, og har røtter i en familiehistorie preget av både flukt og fellesskap.

Tekst: Sissel Fantoft
Foto: Ellen Jarli

Da Maria flyttet fra Kristiansand i 2022 for å begynne på bachelorstudiet i utviklingsstudier ved OsloMet, fant hun en dagbok hun hadde skrevet som åtteåring.

– Der sto det at jeg skulle studere internasjonale relasjoner. Nå gjør jeg nettopp det, på masterstudiet ved NMBU. Jeg har alltid vært engasjert og hatt et behov for å hjelpe andre, sier hun.

Hun pendler til Ås når det kreves, men studerer ofte hjemme i kollektivet i Gamlebyen eller på kafeer og bibliotek. Kort tid etter at hun hadde flyttet til Oslo, stoppet hun ved en stand for Solidaritetsungdom på OsloMet.

– Jeg trodde at Norsk Folkehjelp handlet om frivillige i oransje vester med ansvar for sanitet i idrettshaller eller for å lete etter folk på fjellet. Så fikk jeg vite om det samfunnspolitiske engasjementet, men jeg stilte kri-

tiske spørsmål – jeg ville ikke være med i noe med «white savior»-vibber. Da de forklarte om solidaritetsarbeidet og hvordan de støtter sivilsamfunn direkte, traff det meg rett i hjertet. Så jeg dro på et møte, og meldte meg inn, forteller hun.

– Nå ser jeg at søk- og redningsdelen og den samfunnspolitiske delen begge har en viktig rolle i å styrke Norges beredskap og bekjempe fascisme og rasisme. Vi tilhører alle den samme organisasjonen og det er jeg stolt av!

I 2023 overtok hun lederrollen i lokallaget Solidaritetsungdom Kristiania, og våren 2025 ble hun nasjonal leder.

– Det jeg liker best er å holde appeller og presentasjoner. Som leder tar jeg imot henvendelser og bestemmer sammen med nestlederne Ida Avedal og Sarah Taif hvilke prosjekter vi prioriterer. Vi prøver å gjøre Solidaritetsungdom synlig og vise hvor viktig det er at unge driver med demokratibyggning og antirasisme. Du trenger ikke å være med i et politisk parti for å engasjere deg, sier hun.

Tette bånd. Familiehistorien har formet mye av Marias engasjement. Faren kom til Norge fra Chile som politisk flyktning under Pinochet-diktaturet, fordi han ikke så noen framtid for seg selv og familien i landet han elsket så høyt. Han slo seg ned i Kristiansand, og kona og barna kom etter.

– Pappa sa alltid at han ikke kunne leve i et land der soldater med maskingevær står og passer på at du stemmer riktig. Han ville at barna hans skulle vokse opp et sted der de kan si det mener, forteller Maria.

Etter at faren ble skilt traff han Marias mor, som kommer fra Nordfjord på Vestlandet.

↑ Maria besøker ofte sin mors grandtante Mia (93), som bor på et sykehjem på Ammerud i Oslo. Hun synes det er hyggelig å høre historiene fra livet hennes.

Hun hadde sønnen Mathias fra før, og så fikk de Maria sammen.

– Min eldste søster er i 40-årene, så jeg er en skikkelig attpåklatt, men jeg har et nært forhold til alle søsknene mine. Nylig feiret vi pappas 70-årsdag og mammas 60-årsdag med en tur til Tyrkia. Vi var totalt 18 personer, inkludert fem nieser, og det er bare den nærmeste familien. Jeg elsker at vi er samlet alle sammen, sier hun.

Full støtte fra familien. Foreldrene har alltid oppfordret Maria til å uttrykke seg selv.

– Mamma har bestandig sagt at jeg må være snill, ærlig og kjærlig, og det er et motto jeg har tatt med meg. Pappa pleier å si at hvis

→ Maria Louise Hundeide Godoy har vært leder i Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom siden våren 2025. Hun brenner for internasjonal solidaritet og Palestina.

↑ Moren til Maria meldte henne på Friteateret i Kristiansand. Hun deltok i teater- og musikaloppsetninger og fikk også filmroller. Blant annet spilte hun datteren til Morten Harket og Aylar Lie i filmen «Yohan – Barnevandrere».

jeg vil forandre verden, må jeg begynne med meg selv, forteller hun.

Maria vokste opp på Slettheia, en drabantby i Vågsbygd i Kristiansand.

– Det er en virkelig multikulturell plass – på barneskolen følte det som om nesten alle verdens land var representert. Samtidig har det alltid fulgt med en viss stigmatisering knyttet til å være fra Slettheia. Når jeg hører andres historier om hvordan de har kommet til Norge og funnet sitt fellesskap, blir jeg inspirert. Det får meg til å kjenne på et ønske om å bidra til endring selv, sier hun.

Foreldrene og søsknene er stolte av Marias engasjement og støtter henne i alt hun gjør.

– Storebror Mathias har deltatt på flere appeller, og i fjor ga han meg billetter til konserten *Nyttårsløfter for Gaza* i julegave. Det var en fantastisk opplevelse, forteller hun.

Står opp for Palestina. Solidariteten med det palestinske folket står Marias hjerte nært.

– Palestinasaken er veldig viktig for meg. Det som skjer der, er folkemord – og jeg er opptatt av at vi bruker riktige ord og begreper. Selv etter den såkalte våpenhvilen ser vi fortsatt bomber som dreper og lemlester befolkningen, mennesker som ikke har tilgang til helsehjelp og barn som sulter i Gaza, samtidig som bosettere forsetter sine angrep på palestinere på Vestbredden og raserer hjemmene deres med bulldosere. Det er lett å bli apatisk og tenke at man ikke orker enda en *livestream* av barn som blir bombet, men vi må aldri slutte å protestere mot uretten som skjer, fastslår hun.

Solidaritetsungdom samarbeider med flere andre ungdomsorganisasjoner om solidaritetsarbeid for Palestina.

– Jeg er stolt av å være del av det store palestinanettverket. Vi samarbeider med Palestinakomiteen, fagbevegelsen, SU og AUF, og er blant annet med på å arrangere *Visit Vestbredden* hvert år, Norges største solidaritetsfestival for Palestina, sier hun.

Sterk bevegelse. Allerede som barn elsket Maria å opptre. Moren meldte henne på Friteateret i Kristiansand, og der fant hun en arena hvor hun kunne uttrykke seg. Hun deltok i teater- og musikaloppsetninger og fikk også filmroller.

– Jeg spilte datteren til Morten Harket og Aylar Lie i filmen *Yohan – Barnevandrere*. Jeg var også med i musikalene som *Evita* og *Carmen*. Da det var audition til *Les Misérables*, kom jeg langt, men fikk til slutt beskjed om at jeg ikke passet til å spille de franske karakterene. Da mistet jeg gnisten for teater, men erfaringene ga meg en trygghet i å stå på scenen som jeg tar med meg når jeg holder appeller og presentasjoner, sier hun.

Drømmer om å reise. Mens hun jobbet med bacheloroppgaven, tilbrakte Maria et halvt år på utveksling i Buenos Aires.

– Oppgaven handlet om en feministisk organisasjon i Argentina, og masteroppgaven vil også ha tilknytning til Latin-Amerika, kanskje Venezuela. Jeg har snakket en del med Per Ranestad i Norsk Folkehjelp, som har jobbet mye i Chile. Det er fantastisk å høre ham fortelle om sine opplevelser, og han har vært en viktig inspirasjon for meg. Jeg drømmer om å reise gjennom Latin-Amerika etter studiene, fra Mexico i nord til Chile i sør, og kanskje jobbe på et av Norsk Folkehjelps kontorer der etterpå, sier hun.

Maria ser også verdien av å kombinere solidaritet med beredskap, slik Norsk Folkehjelp gjør.

– Vi bygger videre på en sterk bevegelse med utspring i Spaniahjelpen og Arbeider-saniteten, med en tydelig antifascistisk og antirasistisk historie. Det handler om å kjempe for å gjøre verden til et bedre og mer rettferdig sted, sier hun.

Plass for alle. I sommer sto Maria på scenen under AUF-leiren på Utøya og utfordret statsminister Jonas Gahr Støre.

← Maria drømmer om å reise gjennom Latin-Amerika fra Mexico i nord til Chile i sør.

– Bare i år har jeg vært åtte ganger på Utøya i ulike sammenhenger. Det er tradisjon at lederen for Solidaritetsungdom blir invitert til å tale under AUF-leiren, og jeg benyttet anledningen til å skjelle ut Støre på grunn av Oljefondets investeringer i Israel, forteller hun.

Maria hadde øvd grundig med rådgiver Stian Antonsen i Norsk Folkehjelp på forhånd, og fikk tydelig fram hva hun mente.

– Jeg fikk noen unnvikende svar om at Norge aldri har tatt del i folkemord og okkupasjon. To uker senere eksploderte saken om Oljefondets tvilsomme investeringer i israelske selskaper, som førte til en gjennomgang av fondets investeringer. Da var det fristende å si: «Hva var det jeg sa!».

Plass for alle. Når hun ikke studerer, jobber eller er aktiv i Solidaritetsungdom, liker Maria å trene og henge med venner.

– De beste vennene jeg har i Oslo har jeg fått gjennom Norsk Folkehjelp. Jeg liker også godt å bare rusle rundt i byen, eller jeg besøker mammas grandtante Mia, som bor på et sykehjem på Ammerud. Hun er 93 år og sitter i rullestol, men er fortsatt helt klar i hodet. Det er skikkelig hyggelig å være sammen med henne og høre historiene fra livet hennes. Jeg bruker også mye av tiden min til å høre på podcasten *Til barrikadene* av Jonas Bals og Carline Tromp. Jeg var faktisk med i en episode selv!

Som leder i Solidaritetsungdom ønsker Maria å legge til rette for at unge kan engasjere seg på ulike måter.

– Jeg finnes ikke redd for å heve stemmen eller slå i bordet, men alle trenger ikke å stå foran Stortinget og rope. Du kan skrive leserinnlegg, jobbe med sosiale medier, delta på møter, komme med innspill til kampanjer eller være med på ulike arrangementer. Det er plass til alle. Det viktigste er å verne om demokrati og ytringsfrihet, og samtidig motvirke hat og utenforskap. Jeg håper alle mellom 13 og 30 år melder seg inn i Solidaritetsungdom!

Vi må ta fascismen på alvor og bekjempe den sammen

Norsk Folkehjelp har alltid stått på barrikadene i kampen mot urett. Dessverre tar kampen mot totalitære krefter aldri slutt. Rasismen og fascismen er ikke et gufs fra fortida, men lever blant oss i beste velgående.

Når hatropene igjen høres i gatene og ekstremismen brer seg i Europa, er vi som organisasjon forpliktet til å styrke den solidariske kampånden som har preget vår organisasjon i generasjoner.

Antirasisme er ikke et biprosjekt, det er sementen i den grunnmuren som Folkehjelpa er bygget på. Enten ditt viktigste bidrag er å redde ned folk fra fjellet, holde flammende appeller på 1. mai eller koordinere vårt humanitære hjelpearbeid, viderefører du historien til dem som kjempet mot fascismen før oss.

Det grønne korset vi bærer på brystet symboliserer fellesskap, kjærlighet og likeverd. Det minner oss om at vi aldri står alene. Folkehjelpas antifascister kommer i alle varianter – unge, eldre, troende, ikke-troende, nye i organisasjonen, hardbarkede veteraner, frivillige, givere og ansatte. Sammen bygger vi et samfunn som fremmer mangfold og likeverd.

For det er vi som er Norsk Folkehjelp. Vi som er folkehjelpere og folkevenner. Og vi står i dette sammen. Sammen mot hat – sammen for menneskeverd. Inviter alle du kjenner med i dette laget. Her er det rom for alle.

Maria Louise Hundeidet Godoy

Leder i Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom

Frivillig innsats i Norges

Frivillige fra Norsk Folkehjelp ble en uvurderlig ressurs da nesten 200 pasienter skulle flyttes til det nye Stavanger universitetssjukehus. Elleve beredskapsambulanser og mannskap fra flere fylker bidro til en trygg operasjon som gikk raskere enn ventet.

Tekst: Kjetil S. Grønnestad

Foto: Alf Bergin

– Dette er så stort at vi aldri hadde klart det alene. Vi er helt avhengig av frivilligheten, sier Helge Lorentzen, ambulansesjef ved Stavanger universitetssjukehus (SUS) idet han ser enda en pasient vel av gårde.

Det ambulansesjefen trengte hjelp til, var trygg flytting av pasienter fra SUS' gamle lokaler på Våland, til det splitter nye sykehuset på Ullandhaug nesten sju kilometer unna.

Den store flyttedagen. 16. november var den store flyttedagen. Sykehuset hadde forberedt seg ved å redusere antallet pasienter fra et belegg på normalt rundt 450 og ned mot et ønsket antall på 250. Inntaket av nye pasienter ble redusert, og flere innlagte pasienter ble midlertidig flyttet ut til sykehjem rundt om i regionen. Litt spøkefullt ble regionens innbyggere også oppfordret til å holde seg unna stiger, stiletthæler og bedriftsidrett akkurat denne helgen.

Forberedelser og oppfordringer til tross, det er umulig å forutsi helt eksakt hvor mange pasienter et sykehus vil ha. Spenningen var derfor stor helt fram til søndags morgen. Hvor mange pasienter skulle flyttes? Ble det flere enn de planlagte 250?

Fasiten viste seg å bli lavere. «Kun» 192

↑ Silje Opstad og Alexander Torgersen fra Norsk Folkehjelp Jæren fraktet den aller første pasienten til ny vil skje igjen, sier Torgersen.

pasienter måtte flyttes fra gamle til nye SUS. Det forenklet prosessen, og flyttingen ble unnagjort flere timer foran skjema. Den siste pasienten forlot det gamle sykehuset på Våland før klokka rakk å slå ett.

Kjøringen av de 192 pasientene til enerommene på nye SUS, ble gjort med 55 ambulanser. De kom fra SUS selv, Sørlandet sykehus, Røde Kors og Ønsketransporten. Norsk Folkehjelp stilte sterkt opp og bidro med elleve beredskapsambulanser. Lokallagene fra Jæren, Sandnes, Hå og Stavanger i Rogaland, samt Åmli, Arendal og Kristiansand i Agder, bidro med ambulanser og mannskap.

Også fire bergensere tok turen sørover for å hjelpe til med flyttingen.

Nøye planlagt operasjon. Det kanadiske flytteselskapet Health Care Relocations har siden 1993 stått bak mer enn 500 tilsvarende sykehusflyttinger verden rundt. Også prosessen i Stavanger var nøye planlagt.

– Vi har hatt flere møter med sykehuset det siste året for å forberede hvordan vi skulle bidra i flyttingen. Vi i frivilligheten ble tatt imot med åpne armer, og sett på som en viktig bidragsyter. Samarbeidet mellom de ulike aktørene har vært enestående, sier Odd Terje

største pasientflytting

...e SUS. – Det er spennende å være med på noe som aldri

Kvål, sanitetsleder fra Norsk Folkehjelp Jæren som koordinerte innsatsen til Folkehjelpas frivillige.

Søndagen startet klokka 6.25 med ambulanse som kjørte i kortesje, som en perlerad av blinkende blålys mot den svarte novembernatta, fra Ullandhaug og ned til Våland. Drøye seks timer senere var flyttingen unnagjort for ambulansepersonalets del.

Mindre kaos enn fryktet. Den aller første pasienten var det Alexander Torgersen og Silje Opstad fra Norsk Folkehjelp Jæren som fikk æren av å kjøre.

↑ Sondre Nordås og Turid Gjøvland Tveit fra Norsk Folkehjelp på Åmli, er akkurat ferdig med deres tredje transport. – Dagen har gått kjempefint. Det er folk som hjelper og geleider oss overalt, sier Tveit.

↑ – Vi kunne aldri greid denne flyttingen uten hjelpen fra de frivillige, sier Helge Lorentzen, ambulansesjef ved Stavanger Universitetssykehus.

– Pasienten var spent på forhånd, og hadde sovet lite, men hun syntes det gikk veldig bra. Hun sa hun fryktet litt mer kaos

enn det viste seg å bli, sier Opstad.

For det ble lite kaos. Transporten fløt fint. Tonen var avslappet og gemyttlig i både

→

↑ Flyttedagen startet grytidlig søndags morgen med en kortesje av blålys fra Ullandhaug til Våland.

ventesonen, ved henting av pasienter på Våland og under avleveringen i hovedinngangen på Ullandhaug.

Portørerne fraktet pasienter til og fra rommene. En transportsykepleier fulgte hver pasient fra rom til rom. Ambulansepersonalet trillet pasientene til og fra bilene. Et eget løfteteam flyttet pasientene over fra seng, til bære og over i ny seng. Og mens pasienten ble tatt med inn til mottaket på nye SUS, kom teamet med renholdere som vasket og gjorde ambulansene klare for ny transport.

– Dette har vært et teamwork som fungerte bra. Alle hadde fått opplæring i oppgavene de skulle utføre, sier Torgersen.

Prikkfritt i Drammen. Måned før skjedde det samme i Drammen. Søndag 5. oktober flyttet 20 ambulanser pasientene fra gamle Drammen sykehus til det nye sykehuset på Brakerøya. Fire av disse bilene kom fra Norsk Folkehjelp i Drammen, Horten og Oslo, bemannet med mannskap fra Drammen og Oslo.

– Flyttingen gikk bedre enn ventet. Det kanadiske firmaet ønsket et scenario med 40 prosent belegg, noe som tilsvarte 120 pasienter. Vi flyttet 74, forteller koordinator Roger Bjerknes fra Norsk Folkehjelp Drammen og Sande.

Også Bjerknes kan fortelle om en prosess

Fakta

- Byggetrinn 1 av nye Stavanger universitetssjukehus (SUS) på 125 000 m² bruttoareal, innflyttet 16. november 2025.
- Byggetrinn 1 inkluderer somatiske senger, akutfunksjoner og nødvendige støttefunksjoner.
- Nye SUS har 430 ordinære senger, med enerom og bad til alle.
- Byggetrinn 2, med arealbehov på 102 400 m² bruttoareal, skal blant annet inneholde somatisk poliklinikk, dagkirurgi og psykiatri. Inntil videre forblir dette på gamle SUS på Våland.

med god planlegging, der Norsk Folkehjelp tidlig ble inkludert. Dermed gikk også denne frakten som smurt. Ambulansene kjørte problemfritt gjennom byen. Lyskryssene blinket gult, og ved kritiske punkt sørget manuell dirigering for prioritering av pasienttransporten.

– Vi trengte nesten ikke å bremse på turen, sier han fornøyd.

Et varig resultat av flytteprosessen, er at Norsk Folkehjelp i Drammen og Sande har

↑ Frivillige bisto med mer enn å kjøre ambulanse. Blant

← – Alt fungerte veldig bra. Det kanadiske firmaet sa flyttingen av Drammen sykehus var den beste flyttingen de hadde vært med på noen gang, sier Roger Bjerknes fra Norsk Folkehjelp Drammen og Sande. FOTO: NORSK FOLKEHJELP

annet løftet June Notvik Risa og Frode Vadla Risa fra Norsk Folkehjelp i Strand og Forsand, pasienter fra båre til seng i mottaket på nye SUS.

fått et enda bedre forhold til ambulansetjenesten i sin kommune.

– De ser at det fungerer godt å samarbeide med oss, sier Bjerknes.

En happening. Tilbake i Rogaland blir det sagt at operasjonen i Stavanger er Norges største sykehusflytting. Det har ikke vært vanskelig å få folk til å være med på en så stor begivenhet. Med stort og smått, ansatte og frivillige, fra leger, portører, vakter, veivisere, ambulanspersonell, renholdere, støttefunksjoner, flytterådgivere og enda mange flere, var rundt 1500 personer involvert i flyttingen.

– Dette har vært en opplevelse og en ny erfaring. Da vi ble spurt om vi ville være med, var vi ikke i tvil om vi skulle svare ja, forteller Sondre Nordås, som sammen med Turid Gjøvland Tveit har kommet fra Åmli.

Sørendingene føler seg velkomne. Det samme gjør de fire folkehjelperne fra Bergen. De har ikke med egen ambulanse, men har hjulpet til med å bemanne Stavangers biler.

– Kjøringen har gått knirkefritt. Jeg er imponert over den nøye planlagte flyttingen, og alle de flinke menneskene som bidrar i dette prosjektet, sier Erik Dalen Engesæth.

Steinar Malmin og Thor I. Forberg fra Norsk

Folkehjelp Hå føler også at de har vært med på en historisk begivenhet.

– Det er lite sannsynlig at vi får oppleve noe tilsvarende igjen. Her er vi en brikke i et nøye planlagt maskineri, sier Forberg, og får støtte fra sidemannen i ambulansen.

– Vi var aldri i tvil om hvor vi skulle kjøre. Her ser vi nytteverdien av nøye planlegging, sier Malmin.

Beredskap i praksis

6. oktober besøkte generalsekretær Raymond Johansen Brumunddal og Hamar. Temaet for dagen var beredskap, og på programmet sto møter med lokallag i Innlandet og debatt i et fullsatt Hamar kulturhus.

Tekst: Sissel Fantoft

Foto: Ellen Jarli

Første stopp på rundturen var Fagertun i Brumunddal – en barnevernsinstitusjon med plass til elleve barn. Bak driften står en stiftelse etablert av Norsk Folkehjelp Stange/Løten, Hamar og Moelv og omegn.

Hilde Nyustumoen, nestleder i Norsk Folkehjelps sentralstyre, styreleder i Fagertun og økonomileder i Stange/Løten, og Geir Nilsen fra Norsk Folkehjelp Moelv og omegn – som også sitter i sentralstyret – hadde samlet representanter fra åtte av Innlandets elleve lokallag.

På menyen sto gryterett, hjemmebakt gulrotkake – og samtaler om beredskap. Temaet var høyaktuelt: Bare to dager tidligere hadde ekstremværet Amy herjet i Sør-Norge, og flere av lagene rundt bordet hadde hatt mannskaper ute i felt.

– Dette blir det bare mer av. Vi lever i en urolig verden, og det dumme man kan være i beredskapssammenheng er naiv. Det gjelder å tenke gjennom alle eventualiteter. Frivilliges rolle endres også – vi må være mer forberedt på det totalt uventede, fastslo Raymond Johansen.

Kommunalt forbilde. Beredskapskoordinator i Ringsaker kommune, Astrid Petersen Finneid, var også invitert til møtet. Hun fortalte hvordan kommunen, som er Innlandets største, har etablert samarbeidsavtaler med frivillige organisasjoner. Pandemien, flyktningstrømmen fra Ukraina, ekstremvær og

↑ Generalsekretær Raymond Johansen i samtale med lokallagsrepresentanter fra Innlandet.

FOTO: ELLEN JARLI

↑ Dronepilot Hans Tore Ellingsen demonstrerer droneflyving for Raymond Johansen sammen med leder for Norsk Folkehjelp Moelv og omegn. FOTO: ELLEN JARLI

klimateilpasninger har synliggjort hvor viktig kommunen er av frivilligheten.

– Vi innså at vi måtte jobbe smartere og involvere frivillige organisasjoner for å trygge lokalsamfunnet. Norsk Folkehjelp har sin

egen beredskapsplan som er veldig god og gjennomtenkt, og som ligger til grunn for samarbeidsavtalen vår, sier hun.

Raymond Johansen kaller Ringsaker et forbilde for kommuner i hele landet.

– Dere tar ikke frivilligheten som en selvfølge. Det er en eksportvare som dere burde reise rundt og fortelle om til andre kommuner. Mange steder er det fortsatt tilfeldig hvordan kommunen involverer frivillige i beredskapen. Dere viser hvordan det kan gjøres. Jeg synes det er helt fantastisk med formaliserte samarbeid, sier han.

Johansen peker på at pandemien ble en kraftig vekker for hvor sårbare vi er.

– Et virusutbrudd i Wuhan fikk konsekvenser for hele verden. Vi må forsøke å forestille oss hva som kan skje, og stille oss spørsmålet: Hva skal til for at vi er beredt til å ta på oss ukjente oppgaver?

Viktige innspill. Noen av lagene presenterte prosjekter som kan inspirere andre. Geir Nilssen fra Norsk Folkehjelp Moelv og omegn fortalte om et samarbeid med lokalbanken for å etablere en støtteordning for beredskapsutstyr som aggregater og ulltepper. Hans Tore Ellingsen Haagensen, også fra Moelv, snakket om hvordan droner kan bidra til innovasjon i redningstjenesten.

– Vi må tørre å prøve og feile, men det krever støtte fra sentralt hold for å standardisere og utvikle dette på tvers av regionene, sa han.

Fra Lillehammer fortalte Stian Wigen Hagen om et lag som har vært i en dyp dal, men som nå er på vei opp igjen.

– Vi har laget et veikart mot ekstraordinært årsmøte og fått med nye folk, men det er krevende, sa han.

Raymond Johansen lytter nøye og noterer underveis.

Ingen sjanse. Etter møtet i Brumunddal gikk turen videre til Hamar kulturhus, der Johansen deltok i debatten «Hvor galt kan det gå – og er vi beredt?» sammen med overlege ved OUS, Espen Rostrup Nakstad, Ragnhild Aalstad, direktør i Norsk Vann, John Marius Lynne, viseadministrerende direktør i Elvia, assisterende statsforvalter i Innlandet, Sigurd Tremoen, og Østre Totens ordfører Bror Helgestad.

Salen var fullsatt, og mer enn 30 medlemmer fra de åtte lokallagene i Innlandet var blant publikum.

– Uten de frivillige redningsorganisasjonene har vi ingen sjanse. Offentlig sektor kan ikke håndtere alt alene, sa Norsk Folkehjelps generalsekretær fra scenen.

↑ Raymond Johansen i debatt i Hamar kulturhus sammen med blant andre overlege ved OUS, Espen Rostrup Nakstad (t.v.) og Ragnhild Aalstad (t.h.), direktør i Norsk Vann. FOTO: ELLEN JARLI

Han viste til regjeringens forslag om å øke tilskuddet til frivillige redningsorganisasjoner med 100 millioner kroner over åtte år.

– Det er et skritt i riktig retning, men konkurransen om midlene blir hard. Mange forstår ikke hvor avgjørende frivilligheten er, påpekte han.

Raymond Johansen tror at store hendelser – fra 22. juli til pandemien og krigen i Ukraina – har gjort folk mer bevisst på hvor sårbare vi er.

– Muligheten til å styrke beredskapen er større nå enn før, men det krever samarbeid, penger og ikke minst vilje til å involvere frivilligheten, sa han.

Samfunnets problem. Generalsekretæren trakk også fram erfaringer fra Norsk Folkehjelps arbeid rundt om i verden.

– Vi ser også at økonomisk innsats rettet mot klimaendringer blir nedprioritert – nå hører vi jo i stedet «drill, baby, drill!». Samtidig ser vi store flyktningstrømmer fra Sahelbeltet i Afrika, hvor temperaturene kan bli opptil 50 grader og fortsetter å stige. Det å slå ring rundt demokratiet er også en del av motstandskraften. Som min gamle bestemor sa: «Hvis alle har det bra, er det bra for alle».

Det gjelder også beredskap, understreket Johansen.

– Vi kommer ikke til å greie framtidens store kriser uten frivilligheten. Medlemmer i Norsk

Folkehjelp er folk som sover med beredskapstelefonen ved siden av seg og rykker ut på fritida for å lete etter mennesker som har gått seg vill, eller bidrar ved ras og ulykker. Fortsatt opplever vi at det er for få kommuner som har samarbeid med frivillige organisasjoner ordentlig integrert i beredskapsplanene. Det er ikke bare Norsk Folkehjelps, Røde Kors' eller Redningshundenes problem. Det er samfunnets problem, fastslo han.

Fellesskap og synlighet. For Ida Martiniussen-Kveen fra Nord-Gudbrandsdalen ble dagen en bekreftelse på samholdet i organisasjonen.

– Det beste i dag var å møte representantene fra de andre lagene i Innlandet, slik at vi fortsetter å samarbeide og knytte bånd, og føler oss som en del av den grønne familien.

Det er viktig at generalsekretæren reiser rundt og besøker lokallagene, mener hun.

– Det betyr mye å bli sett. Raymond er synlig og engasjert, og han løfter fram redningstjenesten også i nasjonale fora, sier hun.

Laget i Nord-Gudbrandsdalen ble stiftet i april 2023, og teller nå 25 medlemmer.

– Vi ser jo gang på gang i mediene at det står «de frivillige». På leteaksjoner går vi hånd i hånd med andre organisasjoner, og sånn skal det være. Skal vi klare å skaffe midler til det vi driver med, må vi være synlige, sier Ida Martiniussen-Kveen.

Medisinstudenter som b

Norsk Folkehjelp Sanitet Haukeland gjør en stor innsats for å gi framtidens leger grunnleggende kunnskap om førstehjelp.

Tekst og foto: Ida Kroksæter

Lokallaget som har base på Haukeland universitetssjukehus er litt annerledes skrudd sammen enn de andre lokallagene i Norsk Folkehjelp. Men engasjementet for faget og interessen for å lære bort livsviktig kunnskap, er lett å kjenne igjen. Laget har litt over 400 medlemmer, og består i all hovedsak av medisinstudenter ved Universitetet i Bergen.

– Med unntak av én uke når de starter på studiet, får ikke medisinstudentene noe særlig opplæring i førstehjelp, kan lederen av laget, Eirin Dunsæd, fortelle.

Mange av dem som engasjerer seg i Norsk Folkehjelp er derfor studenter som ønsker seg mer praktisk kunnskap om førstehjelp og akuttmedisin.

– Universitetet arrangerer et førstehjelpskurs hver høst, men det samler flere hundre deltakere og det er begrenset hvor mye repetisjon de får når de er så mange, forteller nestleder Vilde Gangsø.

Derfor arrangerer studentlaget et av Norsk Folkehjelps mest omfattende førstehjelpskurs, med opptil hundre plasser. Da må alle tilgjengelige instruktører stille opp, slik at hver enkelt deltaker får god nok oppfølging. Ikke minst er det satt av god tid til repetisjoner.

Et godt fellesskap. De fleste nye medlemmene i Norsk Folkehjelp Sanitet Haukeland verves i løpet av fadderuka hver høst. Da stiller folkehjelperne på stand med snacks, har sanitetsvakt på idrettsdagen, og passer på å være ekstra aktive i sosiale medier.

– Som medisinstudent blir det jo forventet at du kan hjelpe hvis noe skjer, og vi har også en *plikt* til å hjelpe. Da er det veldig fint med den ekstra øvingen og tryggheten vi får i Norsk Folkehjelp, sier Gangsø.

↑ Styret for året 2025. Bakerst fra venstre: Marte Bunkholt Lunde, Guro Simonsen, Trym Olav Jonassen Oldertrøen. Midtre rad fra venstre: Sammy Choi, Leah Emilie Bjørvik, Marthe Alvestad, Linnea Almås, Sondre Try Myrmel. Fremste rad fra venstre: Daniel Haugen, Eirin Dunsæd, Vilde Nygård Gangsø, Oda Tønnesen.

Hun forteller at det er mange studentorganisasjoner som kjemper om oppmerksomheten og tida til de nye studentene.

– Det er veldig viktig for oss som har så stor utskiftning at vi får inn nye folk tidligst mulig. Vi må være ekstra gode med kursing og rekruttering, fordi det er naturlig at folk gir seg når de er ferdige på studiet, sier hun.

Går nye veier. Det er tøff kamp om tida og oppmerksomheten til de travle studentene, men i Norsk Folkehjelp finner mange både

et godt fellesskap og faglige utfordringer. De som blir med, er derfor ofte med ut hele studietida på seks år, forteller Dunsæd.

– Når folk først finner ut at dette er kjekt, blir de værende. Jeg tror vi er hakket flinkere til å holde på folk enn andre studentorganisasjoner. Det er også et veldig godt tilbud til dem som begynner på førsteåret, fordi de får venner på tvers av kullene, sier hun.

Ett grep de har gjort for å flere til å bli med, er å gå en litt alternativ vei når det gjelder styreverv.

renner for beredskap

↑ Deltakere fra Haukeland på Sentrale Kurs i sommer. De tre jentene tok førstehjelpsinstruktørkurs og Trym var på operativ lederkurs. Fra venstre: Karoline Tysnes, Leah Emilie Bjørvik, Eirin Dunsæd, Trym Olav Jonassen Oldertroen.

Ulike veier inn i frivilligheten. Beredskapsleder Trym Oldertroen er blant dem som ble rekruttert som førsteårsstudent.

– Jeg ble med på et førstehjelpskurs, og visste egentlig ikke hva jeg gikk til, men så fant jeg ut det var ganske gøy å ta kurs og kunne dra på sanitetsvakter, forteller han.

Ganske raskt gikk han videre til søk- og redningskurs, og ble også førstehjelpsinstruktør.

– Det er veldig spennende å kombinere friluftsliv med førstehjelp. Det er fint å gå på tur, men når du gjør det fordi noen er savnet, blir det ekstra meningsfylt, forteller han. – Og så er det litt stas og actionfylt med redningshelikopter, politi og helsevesen som samarbeider. Du blir veldig fort satt i en posisjon hvor du kjenner at du er en del av noe større, og den følelsen er veldig fin.

Fulgte laget på Instagram. For Eirin Dunsæds del startet engasjementet til og med før hun ble student.

– Jeg gjorde det de færreste gjør – jeg fulgte laget på Instagram før jeg begynte å studere. Jeg hadde ei venninne som var med i Speiderne og rykket ut på aksjoner, og jeg fikk veldig lyst til å bli søk- og redningsmannskap.

Hun gikk fra å være mannskap til å bli lagleder, og så gikk reisen videre som førstehjelpsinstruktør.

– Jeg synes fortsatt det er veldig spennende å være søk- og redningsmannskap, men jeg kjenner også en enorm glede over å kunne reise rundt og holde førstehjelpskurs. Det fine er at du får prøve veldig mye forskjellig i Norsk Folkehjelp, sier hun.

Praktisk trening. Det er også mange andre goder medlemmene i Norsk Folkehjelp får gjennom sitt frivillige engasjement.

– Mange tar et førstehjelpskurs og tenker at «ok, nå kan jeg det», men da glemmer du at førstehjelp og akuttmedisin er ferskvare. Derfor er det veldig fint at veldig mange har lyst til å bli med oss for å få mer mengdetrening, sier Dunsæd. – Jeg tror ikke jeg hadde følt meg like trygg på førstehjelp hvis jeg ikke hadde vært medlem her. Da tror jeg at kunnskapen hadde gått litt i glemmeboka, for det er så mye annet vi skal lære.

Førstehjelpstreningen de får gjennom lokallaget er svært forskjellig fra undervisningen de har gjennom studiene.

– Medisinstudiet blir fort veldig teoretisk, men førstehjelp er veldig praktisk, så da lærer vi på en litt annen måte, sier Dunsæd.

Utfordrende å være instruktør. I likhet med de to andre, har også nestleder Vilde Gangsø blitt instruktør i løpet av årene som frivillig:

– Det er gøy å oppleve mestring, og det er givende å kunne lære folk noe så viktig. Og så er det veldig gøy når du går litt dypere inn i tingene og det går opp for folk hvorfor vi praktiserer førstehjelp på den måten vi gjør det.

Hun får ofte bryne seg når hun underviser medstudenter.

– Medisinstudenter er ganske gode til å stille spørsmål som «Hvorfor det, da?» Det holder ikke å bare si «sånn er det». Når du skal lære bort noe, må du kunne det godt. Og gode spørsmål gjør at du må reflektere litt. Det dukker alltid opp noe du ikke har tenkt på før.

Trygghet og ansvar. Som folkehjelper får du også mange andre erfaringer du kan ta med deg videre – både på universitetet og ellers i livet.

– Jeg tror du blir litt tryggere på å stå i situasjoner der du får mer ansvar. Bare det å være på sanitetsvakt kan i starten føles som et større ansvar enn det du er vant til, sier Gangsø.

Leder Eirin Dunsæd mener også at det er en god erfaring å møte pasienter på sanitets-tjeneste.

– De fleste gangene folk spør om hjelp, dreier det seg ikke om noe akutt alvorlig. De har kanskje vondt et sted eller har fått en flis i fingeren de trenger hjelp til å fjerne. Det er kjekt å lære hvordan du snakker med folk som kommer og spør deg om ting, for vi har ikke så mye pasientkontakt de første årene på studiet, sier hun.

Og noen ganger blir det tydelig at de som engasjerer seg i Norsk Folkehjelp Sanitet Haukeland prioriterer sine aktiviteter på fritida litt annerledes enn mange andre studenter.

– Depoet vårt er i kjelleren, og noen ganger når vi kommer tilbake fra leteaksjoner sent på natta, er det full fest i gangene når vi skal innom depoet og legge fra oss utstyr, ler Eirin Dunsæd.

↑ Stand på fakultetet. Fra venstre: Anna Flatabø, Kenneth Tran, Linnea Scharff, Tina Marlene Gaupås, Marthe Alvestad.

Uten frivillige er integrering vanskelig

I begynnelsen av november var to representanter for UNHCR på besøk i Kongsvinger i regi av Norsk Folkehjelps lokallag. Besøkene hos det lokale mottaket, NAV, systua Omatt og lokallagets møteplass imponerte gjestene.

Tekst og foto: Lars Ovlén

– Arbeidet til frivillige organisasjoner er avgjørende, og jeg tror at integrasjon nesten ikke kan oppnås uten dem. Nasjonale og lokale myndigheter gjør mye for å legge til rette for integrering, og måten de løser det på er veldig bra, men vi vet at det alltid vil være områder de ikke har mulighet til å dekke, sier Yolande Ditewig, nestleder for FN's høykommissær for flyktninger (UNHCR) i Norden og Baltikum.

Hun besøkte Norsk Folkehjelp i Kongsvinger sammen med kollega Rania Elgindy. De fikk se hvor viktig frivilligheten er i en kommune som har eget flyktningmottak og et ønske om å ta vare på flyktninger fra 19 ulike nasjoner.

Første stopp under besøket var systua Omatt, der lokale kvinner i samarbeid med Norsk Folkehjelp og Human-Etisk Forbund lærer personer med innvandrerbakgrunn å sy, samtidig som de øver på å snakke norsk. Denne dagen er fire kvinner i sving, sammen med Wenche Broen fra Norsk Folkehjelp. Garn, stoff, tråd og symaskiner er donert av lokalbefolkningen.

– Systua er et sted å høre til, bygge nettverk og lære norsk. Vi har hatt 13 forskjellige nasjoner innom, og det er alt fra nykommere til personer som er bosatt. Noen har blitt veldig flinke og tar på seg sømoppdrag, forklarer Broen.

Ønsker å delta i lokalsamfunnet. I 2025 ble kommunen anmodet om å ta imot 85 flyktninger av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). Antallet for neste år er redusert til 55. På Kongsvinger mottak er de vant til å skalere opp og ned etter behov.

– Vi er heldige som har et mottak i en liten by; det gjør det enklere for beboerne å bli kjent med lokalbefolkningen, forklarer mottaksleder Jon Ivar Bergersen.

Han møter oss sammen med Yamen fra Syria og Ali fra Palestina.

– Jeg er svært takknemlig for måten jeg har blitt mottatt på, men det er frustrerende å ikke kunne delta mer i samfunnet fordi statusen vår er uavklart, forklarer Yamen.

Han studerer psykologi og møter flere utfordringer i hverdagen.

– Jeg har slitt med synet, og det tok tid å legge opp nok penger til et par briller som gjør at jeg kan lese mer. Heldigvis har jeg nå fått venner gjennom språkkafeen til Norsk Folkehjelp, understreker han.

Prøver å utnytte ressursene. På NAV møter de to representantene fra UNHCR avdelingsdirektør Anja Søberg og flyktningkonsulent Abdihakim Abdullahi. Siden 2022 er cirka 400 flyktninger bosatt i Kongsvinger.

– De største utfordringene vi møter gjelder flyktninger som kommer fra konfliktområder og som verken kan lese eller skrive. På grunn av reduksjon i antall flyktninger man-

↑ Rania Elgindy ser på arbeidet til syriske Asmahan. Bak essert med. Ved den andre symaskinen sitter Thu Tran.

↑ Syriske Yamen Alloush, Rania Elgindy fra UNHCR, Halvor Holøyen fra Norsk Folkehjelp Kongsvinger, Yolande Ditewig fra UNHCR og palestinske Ali Salman.

gler vi også folk. Vi var tretten ansatte tidligere, men nå er vi bare sju, forklarer Abdullahi.

Kommunen sørger for at barna går i barnehage og på skole, men som alle andre steder er ressursene knappe.

– Vi har ulike prosjekter for å hjelpe folk inn i arbeidslivet, men for å lykkes med dette må vi jobbe tett med frivillige organisasjoner. Dette kommer vi til å satse mer på i tiden

↑ Jahan Mammadaghayeva, Yolande Ditewig, thailandske Yonlada Svarverud, afghanske Fatima Fitrat og Wenche Broen inter-
Jacobsen, også fra Thailand.

↑ Jahan Mammadaghayeva, Yolande Ditewig, Lise Mensner (bak), Rania Elgindy, økonomian-
svarlig Tormod Asle Jarsve, aktivitetsansvarlig Monica Olsen, Natalia Vasylenko, Johanry
Rivero (foran), Vugar Mammadaghayev, Stian Amadeus Antonsen og Alla Vorobei på Frivillig-
sentralen.

framover, og vi ønsker oss økt samarbeid med fagforeninger som kan hjelpe beboerne med å navigere i det norske arbeidsmarkedet og organisasjoner som Norsk Folkehjelp.

Den viktige møteplassen. På den gamle Rådhuskroa arrangerer Norsk Folkehjelp språk-kafé og ulike andre aktiviteter i lokalene til Frivilligsentralen. Her møter vi en gruppe flyktninger som får muligheten til å møtes og lære norsk sammen.

– Familien vår har bodd to år på mottaket. Mannen min Vugar og jeg jobber som frivillige for lokallaget. Det er ikke bra å ikke ha noe å gjøre. Vi ønsker å lære mer om norsk språk og kultur, og da er dette en viktig møteplass, forklarer Jahan Mammadaghayeva fra Aserbadjan.

Norsk Folkehjelp har blant annet familietreff én gang i måneden, der barn og voksne kan møtes sammen. Der foregår det mange ulike aktiviteter, og deltakerne kan for eksempel male eller lage stearinlys.

– Jeg trives godt i Kongsvinger. Mannen min arrangerer rollespill, og jeg bidrar der jeg kan. Blant annet har vi aktiviteter for barn, og vi lærer om hverandres kulturer, forklarer ukrainske Alla Vorobei.

En vei inn i samfunnet. Alle aktiviteter baserer seg på prosjektsøknader. I årets ti første måneder har Norsk Folkehjelp Kongsvinger brukt 200 000 kroner på aktiviteter. Pengene er hentet inn både fra sentralt hold, IMDi og UDI. I tillegg har Sparebankstiftelsen bidratt.

– Å være frivillig betyr at jeg kan hjelpe andre, sier Johanry Rivero fra Venezuela. – Jeg får også muligheten til å reise og delta i ulike aktiviteter. I tillegg er jeg Natteravn, og frivillig i Frelsesarmeen og i Framfylkingen.

– Alle våre aktiviteter, som språkkafeen, er åpne for alle innbyggerne i Kongsvinger. De gjennomføres som et samarbeid mellom flyktningene og våre aktivitetsledere, og alt vi gjør for barn gjør vi sammen med foreldrene, forklarer Halvor Holøyen, leder i lokallaget til Norsk Folkehjelp.

Med økende internasjonal spenning er et lite som tyder på at flyktningstrømmen vil avta med det første, mener de besøkende fra UNHCR.

– Det er her de frivillige kommer inn. Frivillige organisasjoner er ekstremt viktige for å sikre at folk blir inkludert i samfunnet og får kontakt med andre mennesker, poengterer Yolande Ditewig.

Pepperkakehusene som ble laget på Frivillighuset i november er samlet i Vinterbyen på utstillingen i Fredrikstad museum. I år kom det inn 52 bidrag – 25 av dem fra de ivrige bakerne på Frivillighuset. Utstillingen er åpen daglig fram til 14. desember. FOTO: INGER TVETE

Når en pepperkakebaker, baker pepperbakekake ...

Det er ikke sikkert at oppskriften i Thorbjørn Egners Pepperkakebakesang blir fulgt til punkt og prikke når store og små bakere samles i Frivillighuset i Gamlebyen i Fredrikstad, men det er ingen som smugspiser av deigen som klager på smaken.

Tekst: Kirsti Knudsen

Foto: Werner Juvik

En lørdag i november er det full aktivitet i huset som driftes av Norsk Folkehjelp Fredrikstad og 4H Østfold. Her er det mange ivrige bakere fra Ørmen transittmottak, barnefamilier fra Fredrikstad, og til og med noen fra nabobyen Sarpsborg som har tatt turen for å delta i konkurransen om å bygge årets flotteste pepperkakehus.

Etter steking, montering og pynting skal bygningene inngå i den årlige utstillingen på Fredrikstad museum, som holdes i adventstida for åttende gang. Alle bidragene blir vurdert av en jury som deler ut premier til tre av deltakerne på 3000, 2000 og 1000 kroner ut ifra kreativitet, innhold og tanken bak verket.

Stort behov for aktiviteter. Norsk Folkehjelp Fredrikstad startet samarbeidet med Ørmen Transittmottak for ett år siden. Etter et arrangement på Frivillighuset i romjula 2024, ønsket de å fortsette med tilbudet til enslige mindreårige og barnefamilier. Et ettårig prosjekt finansiert gjennom UDI ble løsningen.

– Livet på mottak er ikke enkelt. Tida kan bli lang. Du vet ikke hva som venter deg, eller hvor lenge du må bli der, sier leder Eva-Lotta

↑ Det ble en knivskarp konkurranse mellom mor og sønn om hvem som laget det fineste pepperkakehuset. Her er hele den ukrainske familien på ett brett: Alla Ilbay med ektemann Eren og sønnene Deniz (11), Demir (9) og Daniel (2).

↑ Det var lenge litt usikkert hva slags pepperkakehus Karimova Parvin fra Aserbajdsjan ville ende opp med, men funkishuset ble slett ikke verst til slutt.

→

↑ Somaliske Hajat Ali Salaad kom til Norge for første gang i 2011. Etter flere år i Namsos og Stavanger mistet hun oppholdstillatelsen fordi hun hadde misforstått reglene, og tilbrakte fem år i Tyskland. Nå håper hun og barna på en ny sjanse. Aller helst vil hun tilbake til Stavanger der de har venner og familie.

Sandberg alvorlig. – Mange mottak er plassert utenfor allfarvei. Hvis du blir sittende nærmest isolert i to år, uten særlig muligheter til å bli kjent med samfunnet rundt deg, kan det sette dype spor. Det er der vi kommer inn.

Ørmen transittmottak ligger ved landeveien mellom Råde og Fredrikstad, og en betingelse for å gå løs på dette prosjektet var derfor at det omfattet midler til transport, forteller Sandberg.

– Annenhver uke, som regel på onsdager, blir beboerne hentet med drosje hit til Gamlebyen. Det kommer 15–20 personer hver gang. Det er viktig at hele familien er med, ikke bare barna, sier hun, mens hun svinser rundt med godord og klemmer til kakebakerne.

Prosjektet gjennomføres i samarbeid med ansatte på mottaket, og var denne lørdagen åpent for alle, slik at barna fra mottaket kunne møte andre barn og unge fra lokalmiljøet i Fredrikstad og omegn.

Full av selvtillit. En av dem som satser på å vinne årets konkurranse er elleveårige Deniz fra Ukraina. Det er første gang han lager pepperkakehus, men selvtilliten er det ikke noe i veien med. Han har stor tro på egne kunstneriske evner.

– Jeg var bare fem år første gangen jeg fikk utstilt et av bildene mine på museum, sier han stolt på godt engelsk. – Nå går jeg for førstepremien.

Deniz bor på Ørmen transittmottak sammen med moren Alla Ilbay, faren Eren og brødrene Demir på 9 og Daniel på 2 år. Da krigen kom, flyktet mor og barn fra Odessa til Tyskland. Familiefaren kom etter, og etter hvert bestemte de seg for å søke opphold i Norge.

– Vi har en slektning i Kristiansand, og det var nok en av grunnene til at vi ville dra hit, sier Alla Ilbay, mens hun gjør et hederlig forsøk på å slå sin sønn i bakekonkurransen.

På den andre siden av bordet strever Karimova Parvin fra Aserbajdsjan med å lime

sammen sitt hus, mens mannen Ramil forsøker å få sønnen Samuel Michael på seks måneder til å sove.

– Det spørres om jeg vinner med dette, sier hun lattermildt, og betrakter det foreløpig litt nonfigurative resultatet.

En viktig begivenhet også for museet.

Adventsutstillingen har ikke noe fast tema, så her er det fritt fram for store og små bake- og hytter som blir produsert.

– Byferja og fotballarenaen er blant gjengangerne. En gang stilte fartøyvernsenteret på Isegran med en båt, forteller Gaute Jacobsen, avdelingsdirektør for Fredrikstad museum i Østfoldmuseene og styremedlem i Norsk Folkehjelp Fredrikstad.

– Pepperkakebyen er et av de viktigste arrangementene museet har. Utstillingen er gratis, og dobler besøket vi har resten av året.

Inger Tvette er arenakoordinator ved museet og ansvarlig for utstillingen.

↑ Familien Abudusalamu er uigurer, en muslimsk folkegruppe på rundt åtte millioner i den kinesiske regionen Xinjiang som kjemper for selvstyre. Moren Gulinaer, datteren Sumaiya og sønnene Muhametia og Abudullah går løs på oppgaven med både alvor og latter.

↑ Bakkemannskapene i Frivillighuset beundrer verket til Karimova Parvin (i midten). Fra venstre: Laura Hannam, Sabine Larrieu Hellestad, Lene Utigard og primus motor Eva-Lotta Sandberg.

↑ Laura Hannam (t.v.) har flere oppgaver på Frivillighuset enn å lære folk å sykle. Her gir hun en hjelpende hånd til Kristina Bekkevold og døtrene Ellinor (9) og Oline (5).

LYS OPP I MØRKET MED
KVALITETSLYKTER FRA FENIX

HÅNDLYKTER // HODELYKTER // SYKKELLYKTER // CAMPINGLYKTER

LYKT TIL SØK OG REDNING

Superkraftig hodelykt med separat batteriboks og hele 4000 lumen!

HP35R

 4000 lumen
  450m maks rekkevidde

En allsidig og pålitelig løsning for de som trenger sterk belysning i tøffe miljøer.

Hodelykten har en kombinasjon av spotlight, flomlys og spot+flomlys, mens selve batteriboksen inkluderer et rødt lys for å varsle andre. Funksjonaliteten til HP35R gjør den ideell for søk og redning, patruljering, grotting og andre høyintensive utendørsoperasjoner.

Veil. pris

kr 3.300,-

Tilgjengelig i to versjoner

8 av 10
Villmarksliv, des 2024

Spesialpriser til Norsk Folkehjelp lokallag. **KONTAKT OSS!**

Termiske kikkerter fra Pulsar

– Perfekt til søk og redning!

TERMISK TEKNOLOGI

Spesialpriser til Norsk Folkehjelp lokallag
KONTAKT OSS!

NYHET

REKKEVIDDE 750 M

AXION XQ19

Veil. pris 12.900,-

REKKEVIDDE 1050 M

AXION XQ30 Pro

Veil. pris 15.500,-

Pulsar Axion XQ30 Pro
Jeger, september 2024

REKKEVIDDE 1300 M

AXION XG30

Veil. pris 19.999,-

Axion XG30 Compact
Jeger nr. 5 2025

REKKEVIDDE 1750 M

AXION XG35

Veil. pris 24.000,-

Axion XG35 Compact
Jeger nr. 2 2025

Pulsar egenskaper

- Hurtigstart, bilde innen 3-4 sekunder
- WiFi og video på alle enheter
- Temperaturløse -25 til +40/50
- Utskiftbare ladbare batterier
- Vannett IPX7
- Norsk meny på alle enheter

@PulsarVisionNorway

@pulsar.vision.norway

pulsarvision.no

PulsarVision

TENO ASTRO

Teno Astro AS
Industriveien 8b
6517 Kristiansund N

Tlf.: 71 56 57 10
post@tenoastro.no
www.tenoastro.no

SPESIALPRISER TIL NORSK FOLKEHJELP LOKALLAG. KONTAKT OSS!

TEMA: Frivillig engasjement

– Tradisjonen tro blir Bar 1567 i Tøihuset i Gamlebyen forvandlet til en pepperkakeby før jul. Dette er altså museets bar, men her serveres det ellers bare historie, ikke drikke, smiler hun.

Utstillingen er åpen daglig fra første helga i advent til midt i desember.

– I fjor var det rekorddeltakelse med 29 bidrag – 7 kom fra samarbeidet med Frivillighuset. Det er Fredrikstad Museums Venner som sørger for premiene. I tillegg til venneforeningen har vi også to sponsorer utenfra, sier hun.

Mange muligheter. Ved årets begynnelse var leder Eva-Lotta Sandberg litt usikker på om et prosjektsamarbeid av denne typen ville fungere, siden det det kan være stort gjenomtrekk av beboere på et transittmottak, men det har gått strålende, kan hun fortelle.

– Vi har tett kontakt med barneansvarlig på mottaket, og til stede på alle arrangementene er også to praktikanter fra den internasjonale skolen her i byen. Når vi treffes, trykker vi t-skjorter, lager smykker, og utfolder oss med leire og maling. Deltakerne velger selv hva de vil gjøre. Her på huset er det mange muligheter. Vi har både brettspill, piano og biljard.

Turer i nærmiljøet i Gamlebyen har også stått på programmet.

– Et besøk på Gamlebyen modelljernbanesenter er alltid en vinner, sier Sandberg, og veksler noen ord med de frivillige som tar seg av servering og kaffetrakting og sørger for at peppervegger og -tak blir passe stekt.

En av dem som er i sving er Laura Hannam, styremedlem i Norsk Folkehjelp Fredrikstad. Hun har vært frivillig siden 2021, og nå driver hun blant annet med sykkelopplæring her på Frivillighuset en gang i uka.

– Jeg er ansatt i voksenopplæringen ved Fredrikstad internasjonale skole, og synes det er viktig at folk har et sunt liv i et godt miljø. Derfor tenkte jeg at det er nyttig for alle at de kan svømme og sykle. Mange av dem som kommer hit fra andre kulturer har ikke så mye kunnskap om helse og aktiviteter. Så jeg spurte bare om noen kunne tenke seg å være med på dette, og fikk en overveldende respons, smiler hun.

Viktig å ha et sted å være. Frivillighuset i Gamlebyen er eid av Østre Fredrikstad menighet. Da de hadde ikke anledning til å drive

↑ Milly på snart tre år er på plass ved bakebordet sammen med Mommo Line Moen Martinsen og mor (også kalt Dadda) Ida Moen Kokkim. Hans Gerhard Meier hjelper til med monteringen. Millys andre mamma er hjemme i Sarpsborg med lillesøster Mina som er syk. Noe av det viktigste med pepperkakehuset er å få navnet sitt på taket, syns Milly.

huset lenger, ønsket de at det fortsatt skulle være åpent for alle, og drevet av ideelle organisasjoner.

– Vi hadde lett etter et hus til Folkehjelpa i ti år, og fikk endelig napp sommeren 2022, sammen med 4H Østfold. Her i byen er det mange aktive organisasjoner, og for å nå fram til folk, må vi ha en tydelig profil. Frivillighuset har satt oss på kartet, sier Sandberg.

En del av driftsinntektene kommer fra faste leietakere som Palestinakomiteen, Strikkefestivalen, Tabassum – afghansk forening og Fredrikstad Fotoklubb.

– Vi tar en differensiert leie ut ifra leietakernes økonomiske situasjon. Her kommer det ungdomspolitikere som vil ha juleavslutning, vi har private brylluper og bursdager, og vi har til og med hatt hele bystyret på lunsj her, smiler Sandberg.

Annenhver uke samles ukrainske flyktninger til Møteplass Ukraina.

– For tida syr de underbukser med borrelås til pasienter på ukrainske sykehus – mange av dem soldater, forteller Sandberg.

Gleden over å delta. Det er mange som har glede av aktivitetene i Frivillighuset, ikke minst mange unge med ulik bakgrunn som deltar som frivillige ved arrangementene. Og de har også noe å lære, forteller Sandberg.

– Det er mange unge som i begynnelsen er litt nervøse for hvordan de skal snakke med innvandrerne og flyktningene som kommer hit, men de finner snart ut at det ikke er noen grunn til å behandle dem med overdreven varsomhet. Og det er alltid noen som kan oversette. Hvis ikke, er Google translate god å ha, ler hun.

Av og til opplever de frivillige noe som gjør ekstra stort inntrykk.

– For en stund tilbake kom det ei lita jente som var veldig forknytt, taus og med tydelige traumer. Neste gang var hun tryggere. Og nå har hun livnet til og er ivrig med. I slike tilfeller blir gleden ved å engasjere seg ekstra tydelig, sier lederen av Norsk Folkehjelp Fredrikstad fornøyd, mens hun betrakter den livlige aktiviteten i Frivillighusets lokaler.

LO Norge

Skolenes landsforbund
Skuvllaid riikkalihttu | Skoleforbundet i LO

bama

Et godt arbeidsmiljø
og topp sikkerhet
– to sider av samme sak

Norsk Lokomotivførerforbund

AAF | Arbeiderbevegelsens
Arbeidsgiverforening

Norsk Nærings- og
Nytelsesmiddelarbeiderforbund

Sørmarka
KONFERANSEHOTELL

**Norsk
Jernbaneforbund**

**Norsk
Arbeidsmandsforbund**

LO Media

ANNONSER

Norsk Folkehjelp takker for støtten fra lokale klubber og foreninger

Fellesforbundet

Avd. 57 Nord Rogaland

Fellesforbundet

Avd. 5

Avd. 3
Møre og Romsdal

Fellesforbundet

Avd. 23 Raufoss J & M – www.ff23.no

Fellesforbundet

Marinestasjonen

FAGFORBUNDET

Frogn

Fellesforbundet

Avd. 19 Sogn & Fjordane Fagforening

Fellesforbundet

Avd. 25 Stavanger

Norsk
Tjenestemannslag

Norsk Medisinaldepot

Fellesforbundet

Avd. 26 Østfold Fagforening

Fellesforbundet

Oslo Grafiske Fagforening

Norsk
Tjenestemannslag

Mattilsynet

Fellesforbundet

Avd. 53 Nordre Nordland og Sør-Troms

Avd. 91 Bodø

Avd. 40 Kristiansund

Fellesforbundet

Avd. 43 Øvre Buskerud Fagforening

Avd. 15 Innlandet

ELog IT
Hordaland/Sogn og Fjordane
Elektroarbeidernes Fagforening

Fellesforbundet

Avd. 108 Innherred Fagforening

Avd. 21 Fredrikstad

Fellesforbundet

Avd. 185 Flyarbeidernes Forening

Fellesforbundet

Avd. 29 Søre Sunnmøre

Fellesforbundet

Avd. 747 Unionen Fagforening

Fellesforbundet

Avd. 75 Halden Fagforening

Norsk Folkehjelp Nettbutikk

Alt du trenger av førstehjelpsutstyr,
redningsutstyr, hjertestartere og
tilhørende forbruksmateriell.

Lokallag har **rabatterte priser!**

Norsk Folkehjelp
Førstehjelpsutstyr

Scan meg
for å besøke
nettbutikken

butikk.folkehjelp.no

Norsk Folkehjelp takker sine hovedsamarbeidspartnere

– fellesskap i hverdagen

Om Norsk Folkehjelp

Norsk Folkehjelp er fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon. Vi jobber med internasjonalt utviklingsarbeid, humanitær minerydding, sanitet og redningstjeneste, integrering og asyl. Norsk Folkehjelp har mer enn 15 000 medlemmer i Norge og 2200 ansatte i over 40 land.

Om Appell

Appell er et fagblad for Norsk Folkehjelps medlemmer, ansatte, samarbeidspartnere og støttespillere. Formålet med Appell er å formidle Norsk Folkehjelps synspunkter og bidra til intern og ekstern debatt omkring de standpunkt organisasjonen tar. Appell skal ha en fri og kritisk dekning av Norsk Folkehjelps aktiviteter nasjonalt og internasjonalt og etterstrebe å gi et realistisk bilde av resultatene av Norsk Folkehjelps arbeid og ressursinnsats.

Her finner du oss:

Norsk Folkehjelps regionkontorer nåes på tlf.: 22 03 77 00

REGION NORD

Postboks 6166,
9291 TROMSØ
regionskontoret.nord@npaid.org

REGION MIDT-NORGE

Olav Tryggvasonsgate 5,
7011 Trondheim
regionskontoret.midt@npaid.org

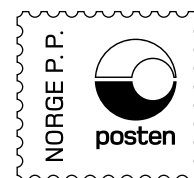
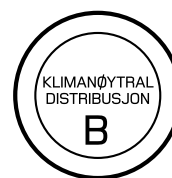
REGION VEST

Lars Hillesgt. 19, 3. etg, 5008 BERGEN
regionskontoret.vest@npaid.org

REGION ØST OG KURSKONTORET

Besøksadresse: Folkets Hus, Hunndalen
Postadresse: Pb 611, 2809 GJØVIK
regionskontoret.ost@npaid.org
kurs@npaid.org

Returadresse:
Norsk Folkehjelp
Postboks 8844, Youngstorget
0028 OSLO

Etter et langt liv er det mye du etterlater deg.

Solidaritet kan være noe av det.

ERNØ Foto: fotografene Lillian & Lena

Gjennom en testamentarisk gave til Norsk Folkehjelp kan du bidra til at solidariteten lever videre etter at du selv har gått bort. Vil du vite mer om hvordan du kan tilgodese Norsk Folkehjelp se www.folkehjelp.no eller ring **22 03 77 00**.

Norsk Folkehjelp